Η ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΟΣ

Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

ΙΖ'

ΙΣ τὸ μέρος αὐτὸ τῶν «Ἀπομνημονευμάτων» της, ἡ μεγάλη Γαλλὶς καλλιτέχνις Σάρα Μπερνάρ, διηγεῖται τὴν ἐπιστροφή της στὸ σπίτι της μετὰ τὴν ἐπιτυχία τῶν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων στὸ «Κονσερβατουάρ».

Μουρμουρίζοντας πάντα ἐναντίον τῆς κ. Γκεράρ —συνεχίζει ἡ ἔνδοξος ἠθοποιὸς— ἀνέβηκα ὥς τὸ διαμέρισμα τῆς μαμᾶς, τὴν ὁποία βρῆκα νὰ μὲ περιμένη μπρὸς στὴν πόρτα τοῦ δωματίου της. Μὲ φίλησε τρυφερά, μά, βλέποντάς με κατσουφιασμένη, μὲ ρώτησε :

— Ἔ, λοιπόν, δὲν εἶσαι εὐχαριστημένη, μικροῦλα μου ;

— Ναί, ναί, τῆς ἀπάντησα ἐγώ. Μὰ ἡ κυρία Γκεράρ μοῦ τὰ ἔκανε θάλασσα. Εἶμαι μανιασμένη ἐναντίον της...

Τὴν ἴδια στιγμὴ μπῆκαν μέσα ἡ ἀδελφές μου, ὁ νουνός μου, ἡ ὑπηρέτρια κι' ὅλοι μὲ κύτταζαν σὰν νὰ μὲ ρωτοῦσαν : «— Ἔ, λοιπόν. Πέτυχες ;».

— Ναί. Πέτυχα ! Πέτυχα ! φώναξα τότε ἐγὼ κι' ἔπεσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μαμᾶς, ἡ ὁποία ἄρχισε νὰ μὲ φιλάη μ' ἐνθουσιασμό.

Ὁ νουνός μου μοῦ ἔδωσε τότε ὡς δῶρο ἑκατὸ φράγκα κι' ὁ κύριος Μεντιέ, ὁ ὁποῖος ἔφτασε ἐκεῖνη τὴ στιγμή, γιὰ νὰ μάθη τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεών μου, μοῦ ὑποσχέθηκε νὰ μὲ πάη τὴν ἄλλη μέρα σ' ἕνα μεγάλο ὡρολογοποιεῖο γιὰ ν' ἀγοράσω ἕνα ἐκκρεμὲς τῆς ἐκλογῆς μου γιὰ τὴν καμαρούλα μου. Ἦταν κι' αὐτὸ ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιάτικα ὄνειρά μου.

* * *

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ἄρχισα νὰ ἐξελίσσομαι. Διατήρησα βέβαια γιὰ πολὺν καιρὸ ἀκόμα τὴν παιδιάτικη ψυχή μου, μὰ τὸ μυαλό μου ἀντιλαμβανόταν πειὰ καθαρὰ τὴ ζωή. Ἔννοιωθα τὴν ἀνάγκη νὰ δημιουργήσω ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου μιὰ προσωπικότητα. Ἤθελα νὰ γίνω κάτι...

Ἡ δὶς ντὲ Μπραμπέντερ μοῦ ἔλεγε πὼς αὐτὸ ἦταν ἐγωϊσμός. Μὰ ἐγὼ δὲν ἐννοοῦσα νὰ παραδεχτῶ μὲ κανένα τρόπο τὴ γνώμη της.

....

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἕνας φίλος τοῦ νουνοῦ μου μὲ ζήτησε σὲ γάμο. Ἦταν ἕνας πλούσιος βιρσοδέψης, ἀξιαγάπητος ἄνθρωπος κατ' ἀ 't' ἄλλα, μὰ τόσο μελαχροινὸς καὶ τόσο μαλλιαρός, ὥστε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸν ἐπῆρα ἀπὸ ἀντιπάθεια κι' ἀρνήθηκα κατηγορηματικὰ νὰ δεχτῶ τὴν πρότασί του.

Τότε ὁ νουνός μου, ἀφοῦ ζήτησε ἀπὸ τὴ μητέρα μου τὴν ἄδεια νὰ μοῦ μιλήση ἰδιαιτέρως, μοῦ εἶπε :

— Φτωχό μου παιδί, ξέρεις ὅτι κάνεις μιὰ μεγάλη κουταμάρα, ἀρνουμένη νὰ παντρευτῆς τὸν κ. Μπέν... Ἔχει ἑξῆντα χιλιάδες φράγκα εἰσόδημα. Ἐκτὸς αὐτοῦ, ἅμα πεθάνουν οἱ γονεῖς του, θὰ τοῦ ἀφήσουν δέκα ἑκατομμύρια...

— Δὲν θέλω νὰ τὸν παντρευτῶ ! φώναξα τότε ἐγὼ ἀπότομα.

— Γιατί ;

— Γιατί δὲν τὸν ἀγαπῶ...

— Μὰ δὲν ἀγαπάει κανεὶς ποτὲ ἕναν ἄνθρωπο πρὶν τὸν γνωρίσει, παρατήρησε ὁ πρακτικὸς σύμβουλός μου. Θὰ τὸν ἀγαπήσης κατόπιν. Ἐξ ἄλλου, δὲν πρόκειται τώρα γι' αὐτό... Πρέπει νὰ παντρευτῆς. Πρέπει νὰ παντρευτῆς...

Ἐγὼ ὅμως ἄρχισα νὰ κλαίω μὲ λυγμοὺς κι' ἀφίνοντας τὸ νουνό μου, πῆγα καὶ βρῆκα τὴ μαμά.

— Σοῦ μίλησε ὁ νουνός σου, μὲ ρώτησε ἐκείνη μὲ ὕφος δειλό.

— Ναί, μητέρα, ναί... Ἀφῆστε με νὰ σκεφτῶ...

Καὶ ἄρχισο νὰ τὴν φιλάω, κλαίγοντας μέσα στὴν ἀγκαλιά της. Ἔπειτα κλείστηκα στὴν κάμαρά μου καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τότε ποὺ εἶχα ἀποφασίσει νὰ γίνω καλλιτέχνις, νοστάλγησα τὸ μοναστῆρι.

Ὅλη ἡ παιδική μου ἡλικία ξαναζωντάνευε μπροστά μου κι' αὐτὸ μ' ἔκανε νὰ κλαίω ἀκόμα περισσότερο. Ἔννοιωθα μάλιστα τὸν ἑαυτό μου τόσο δυστυχισμένο, ὥστε ἡ μόνη μου ἐπιθυμία ἦταν νὰ πεθάνω.

....

Σιγὰ—σιγὰ ὅμως, ἡ γαλήνη ἀποκαταστάθηκε, μολονότι ἐξακολουθοῦσε νὰ ὑφίσταται πάντοτε τὸ ζήτημα τοῦ γάμου μου μὲ τὸν κ. Μπέντ.

Καὶ μιὰ μέρα συνέβη κάτι, ποὺ δὲν τὸ περίμενα καθόλου. Ἕνα πρωί, ἡ κ. Γκεράρ μὲ παρακάλεσε ν' ἀνεβῶ στὸ δωμάτιό της γιὰ νὰ ἰδῶ κάποιο κέντημα ποὺ θὰ τὸ πρόσφερε στὴ μαμὰ γιὰ τὴν ἑορτή της. Δὲν φαντάζεστε λοιπὸν ποιὰ ἦταν ἡ ἔκπληξίς μου, ὅταν βρῆκα ἐκεῖ τὸν κ. Μπέντ, ὁ ὁποῖος ἀμέσως καὶ χωρὶς πολλὲς διατυπώσεις, ἄρχισε νὰ μὲ ἱκετεύη ν' ἀλλάξω ἰδέα καὶ νὰ τὸν δεχτῶ γιὰ σύζυγό μου. Ἦταν τόσο συγκινημένος καθὼς μοῦ μιλοῦσε, ὥστε στὸ τέλος ἄρχισε νὰ κλαίη. Αὐτὸ μὲ λύτησε πολύ.

— Μήπως θέλετε νὰ σᾶς ἐξασφαλίσω, προσφέροντάς σας μιὰ προγαμιαία δωρεά ; μὲ ρωτοῦσε. Θέλετε 500 χιλιάδες φράγκα ;

Μὰ δὲν ἐπρόκειτο γι' αὐτό. Καὶ τοῦ ἀπάντησα :

— Μά, κύριε, δὲν σᾶς ἀγαπῶ...

— Δεσποινίς, μοῦ εἶπε τότε ἐκεῖνος μὲ λυγμούς, θὰ πεθάνω ἀπ' τὴ θλίψη μου, ἂν δὲν δεχθῆτε νὰ γίνετε σύζυγός μου.

Ἐγὼ τὸν κύτταζα ξαφνιασμένη, ἀκούγοντας τὰ λόγια αὐτά. Θὰ πέθαινε ἀπ' τὴ θλίψη του... Αὐτὸ μὲ ἔκανε νὰ τὰ ἔχω χαμένα, νὰ λυπᾶμαι, μὰ καὶ μὲ ἱκανοποιοῦσε συγχρόνως.... γιατί μ' ἀγαποῦσε, ὅπως ἀγαποῦν στὰ θεατρικὰ ἔργα.

Ὡστόσο, παρ' ὅλη τὴν ἄρνησί μου, ὁ κ. Μπέντ... δὲν πέθανε. Ζεῖ ἀκόμα κι' εἶνε σήμερα ἕνας ἀπ' τοὺς πλουσιωτέρους βιομηχάνους τῆς Γαλλίας. Εἶνε τώρα πολὺ πιὸ συμπαθέστερος ἀπὸ ἄλλοτε, γιατ. ἀπὸ μαῦρος ποὺ ἦταν, ἔγινε.... κάτασπρος !

Ἔπειτα' ἀπὸ λίγες μέρες, ἔδωσα τὶς πρῶτες μου ἐξετάσεις στὸ «Κονσερβατουάρ» μὲ καταπληκτικὴ ἐπιτυχία, πρὸ πάντων στὸ μάθημα τῆς τραγωδίας. Ἔπαιξα τὸ ρόλο τῆς Ζαΐρας ἀπὸ τὸ ὁμώνυμο ἔργο, ἂν καὶ ὁ καθηγητής μου κ. Προδὸ τὸν εὕρισκε πολὺ βαρὺ γιὰ μένα καὶ δὲν ἤθελε νὰ μ' ἀφήση νὰ τὸν παίξω. Μὰ ἐγὼ τὰ κατάφερα περίφημα.

Μοῦ ἄρεσε πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ ἔργον αὐτὸ ἡ δραματικὴ σκηνὴ τῆς Ζαΐρας καὶ τοῦ ἀδελφοῦ της Νερεστάν. Σ' ἕνα μέρος τῆς σκηνῆς αὐτῆς, ἡ Ζαΐρα πέφτει μπρὸς στὰ πόδια τοῦ ἀδελφοῦ της, ὁ ὁποῖος τὴ βρίζει καὶ τὴν ἀπειλεῖ γιὰ τὸν ἔρωτά της, καὶ τοῦ λέει :

Χτύπα λοιπόν!... Ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ!...

Ὁ κ. Προδὸ ἤθελε ν' ἀπαγγείλω τὸ μέρος αὐτὸ μὲ δύναμι καὶ μὲ πάθος, ἐνῶ ἐγὼ νόμιζα πὼς ἦταν καλύτερα νὰ τὸν ἀπαγγείλω μ' ἐγκαρτέρηση καὶ μὲ γλυκύτητα.

Ἐπὶ ἀρκετὲς ἡμέρες συζητήσαμε σχετικῶς καὶ στὸ τέλος ἔκανα πὼς ὑποχωρῶ.

Μὰ κατὰ τὴν ἡμέρα τῶν ἐξετάσεων, ἔπεσα μπρὸς στὰ πόδια τοῦ Νερεστάν, βγάζοντας ἕνα στεναγμὸ τόσο βαθὺ κι' ἀπελπισμένο καὶ πρόσφερα τὸ σῶμα μου στὸ θανάσιμο χτύπημά του ποὺ περίμενα μὲ τόση καρτερία, ψιθυρίζοντας συγχρόνως μὲ ἄτιμη τρυφερότητα :

Χτύπα λοιπόν!... Ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ!...

ὥστε ὅλη ἡ αἴθουσα ξέστασε σ' ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίες καὶ χειροκροτήματα.

Αὐτὸς ἦταν ὁ πρῶτος μου θεατρικὸς θρίαμβος.

Μοῦ ἔδωσαν τότε τὸ δεύτερο βραβεῖο τῆς τραγωδίας, πρὸς μεγάλη δυσαρέσκεια τοῦ Κοινοῦ, ποὺ ἤθελε νὰ μοῦ δώσουν τὸ πρῶτο.

Καὶ σὰν νὰ μὴν ἔφτανε ἡ ἐπιτυχία μου αὐτή, ἔπειτ' ἀπὸ λίγες μέρες, ὁ κ. Ρενιέ, καθηγητὴς τοῦ «Κονσερβατουάρ» καὶ ἑταῖρος τῆς «Γαλλικῆς Κωμωδίας», ἦρθε καὶ ρώτησε τὴ μητέρα μου, ἂν μ' ἄφινε νὰ παίξω στὸ θέατρο «Βωντεβίλ» ἕνα ἔργο δικό του, τὴ «Ζερμαίν», λέγοντας πὼς οἱ διευθυνταὶ τοῦ θεάτρου θὰ μοῦ ἔδιναν εἴκοσι πέντε φράγκα τὴ βραδειά.

Θαμπώθηρα, ἀκούγοντας αὐτὸ τὸν ἀριθμό. Εἴκοσι πέντε φράγκα τὴ βραδειά, ἔκαναν ἑφτακόσια πενῆντα φράγκα τὸ μῆνα, μισθὸς δηλαδὴ καταπληκτικὸς γιὰ μιὰ μικροῦλα ἠθοποιό, ποὺ δὲν εἶχε ἀρχίσει ἀκόμα τὴ σταδιοδρομία της.

Ἱκέτευσα τὴ μαμὰ νὰ μ' ἀφήση νὰ παίξω στὸ «Βωντεβίλ» κι' αὐτὴ μοῦ ἀπάντησε ὅτι μποροῦσα νὰ κάνω ὅ,τι ἤθελα.

Μὰ γιὰ νὰ παίξη μιὰ μαθήτρια τοῦ «Κονσερβατουάρ» σὲ θέατρο ὡς ἐπαγγελματίας ἠθοποιός, ἔπρεπε νἄχη σχετικὴ ἄδεια ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας καὶ γι' αὐτὸ ζήτησα ἀκρόασι ἀπὸ τὸν κ. Κάμιλλο Ντουσέ, διευθυντὴ τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

Ἐπειδὴ ἡ μαμὰ ἀρνήθηκε νὰ μὲ συνοδεύση, ἦρθε μαζύ μου, ὅπως πάντα, ἡ κ. Γκεράρ. Ἡ μικρὴ ἀδελφή μου Ρεγγίνα μὲ ἱκέτευσε τόσο νὰ τὴν πάρω μαζύ μου, ὥστε δὲν εἶχα τὴ δύναμι νὰ τῆς ἀρνηθῶ καὶ τὴν πῆρα. Μὰ μετανόησα πικρὰ γι' αὐτό, γιατὶ μόλις μπήκαμε καὶ καθήσαμε στὸ γραφεῖο τοῦ ὑπουργικοῦ διευθυντοῦ, ἡ Ρεγγίνα, ἡ ὁποία ἦταν τότε πέντε χρόνων, ἄρχισε νὰ σκαρφαλώνη πάνω στὰ ἔπιπλα, νὰ πηδάη μὲ τὰ πόδια ἑνωμένα πάνω σ' ἕνα σκαμνάκι καὶ στὸ τέλος κάθησε κατὰ γῆς, τραβῶντας κοντά της τὸ καλάθι τῶν ἀχρήστων ποὺ βρισκόταν κάτω ἀπ' τὸ γραφεῖο.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ συνέχεια.

□ □ □ ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΕΣ □ □ □

Ὁ περίφημος Βιεννέζος συνθέτης Γιόχαν Στράους.